

Česká literatura 2. pol. 20. stol. a počátku nového tisíciletí pro bakalářské studium

Vyučující: Jakub Kára, 74642@mail.muni.cz

Cíle předmětu: Uvedení důležitých titulů české literatury (popř. seznámení s důležitými tituly) v kontextu s jinými texty a (následná) vlastní interpretační práce.

Osnova:

1. Úvodní hodina (19.2.)
2. Zrození světového autora: Milan Kundera (*Směšné lásky*, 1963, 1965, 1967, 1970, e1981, 1991) (26.2.)
3. Doma „v exilu“: Josef Škvorecký (*Příběh inženýra lidských duší*, e1977) (5.3.)
4. Experiment jako nutnost: Jiří Gruša (*Dotazník aneb Modlitba za...*, e1978, 1990) (12.3.)
5. Dítě a dějiny: Bohumil Hrabal (*Obsluhoval jsem anglického krále*, 1980) (19.3.)
6. Reflexe samizdatu: Ludvík Vaculík (*Český snář*, e1983, 1990) (26.3.)
7. Zástupce „jiné“ normalizace: Ladislav Fuks (*Věvodkyně a kuchařka*, 1983) (2.4.)
8. Vlastní osud jako téma: Pavel Kohout (*Kde je zakopán pes*, e1987, 1990) (9.4)
9. Osobnost v exilu: Viktor Fischl (*Dvorní šašci*, e1982, 1990); Jiří Kovtun (*Pražská ekloga*, e1973, 1992) (16.4)
10. Okouzlení postmodernou: Michal Ajvaz (*Druhé město, 1993, upr. v. 2005*)(23.4.)
11. Střízlivění a konec postmoderny: Jiří Kratochvíl (*Avion*, 1995; *Kruhová leč*, 2011, *Dobrou noc, krásné sny*, 2012) (30.4.)
12. Intelekt ve službách žertu: Patrik Ouředník (*Europeana*, 2001, dopl. v. 2006; *Ad acta*, 2006) (7.5.)

Témata a doplňující texty k jednotlivým seminářům:

- Zrození světového autora (Kundera)
Kratochvíl, Jiří
2000 Kurz kunderovského minima, in: *Vyznání příběhovosti*, Brno: Petrov, s. 200 – 204.
- Doma „v exilu“ (Škvorecký)
Linhartová, Věra
2010 Za ontologii exilu, in: *Soustředné kruhy*, Praha: Torst, s. 342 – 347.
- Experiment jako nutnost (Gruša)
Trávníček, Jiří
2003 Příběh je mrtev?, Host: Brno, s. 206 – 210.
- Dítě a dějiny (Hrabal)
Mazal, Tomáš
2006 Několik poznámek ke genezi románu *Obsluhoval jsem anglického krále*, in: *Spisovatel Bohumil Hrabal*, Praha: Torst, s. 311 – 323.
- Reflexe samizdatu (Vaculík)
Klíma, Ivan
2010 *Moje šílené století II*, Praha: Academia, s. 164 – 201 (Kapitola pátá).
- Zástupce „jiné“ normalizace (Fuks)
Svatoň, Vladimír
2010 My pamětníci..., in: Holý, Jiří (ed.), *Tato fakulta bude rudá!*, Praha: Akropolis, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, s. 694 – 699.
- Vlastní osud jako téma (Kohout)
Kohout, Pavel
2009 Smím si svléknout sako?, in: *O ničem a o všem*, Praha: Academia, Pistorius & Olšanská, s. 134 – 136.
- Osobnost v exilu (Fischl, Kovtun)
Balašík, Miroslav; Příbáň, Michal
2009 Exil je nejzajímavější v jednotlivých lidských osudech (rozhovor), Host3, s. 8 – 13.
Steiner, George
2011 *Errata, Prozkoumaný život*, Host: Brno, s. 13 – 41.

- Okouzlení postmodernou (Ajvaz)
Kratochvíl, Jiří
2000 Vyznání postmodernisty, in: *Vyznání příběhovosti*, Brno: Petrov, s. 33 – 36.
- Střízlivění a konec postmoderny (Kratochvíl)
Horyna, Břetislav
2004 Filozofie jako umění padělatelství, in: Wellmer, Albrecht, *K dialektice moderny a postmoderny, Kritika rozumu po Adornovi*, Praha-Podlesí:Dauphin, s. 95 – 107.
- Intelekt ve službách žertu (Ouředník)
Kundera, Milan
2005 Jeruzalémský projev: Román a Evropa, in: *Zneuznané dědictví Cervantesovo*, Brno: Atlantis, s. 35 – 46.

Podmínky k udělení zápočtu: 1) nejvýše 3 absence; 2) řádně vyplněné pracovní listy;3) závěrečná esej

Struktura referátů: délka přibližně 20 min.

- a) *historický (literárněhistorický) kontext*, popř. celkový kontext díla daného autora
- b) *čas a osnova* (posloupnost událostí, odbočky, epizody; struktura vyprávění)
- c) *vypravěč* (autor vs. vypravěč)
- d) *postava/postavy*
- e) *čtenář* (vliv, recepce díla – především vlastní zkušenost z četby, popř. ohlasy)
- f) *fikční svět a styl díla* (styl díla; žánr; norma či odchylka; hra se čtenářem; narušení iluze; textem vyvolaná/vyvolávaná očekávání; změna stylu v díle)

Závěrečná esej

délka 3 normostrany; vlastní zamyšlení nad knihou (a popř. souvisejícími texty) či probranými tématy

Pomocná literatura při tvorbě referátu a následné závěrečné eseji:

Compagnon, Antoine

2009 *Démon teorie: literatura a běžné myšlení*. Brno: Host.
(Vypravěč: 47–96; Čtenář: 145–172; Fikční svět: 172–203)

Červenka, Miroslav a kol.

2005 *Na cestě ke smyslu: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst.
(Čas a osnova: 643–709; Vypravěč: 643–709)

Eco, Umberto

1997 *Šest procházek literárními lesy: přednášky na Harvardově univerzitě*. Olomouc: Votobia.
(Vypravěč; Čtenář: 7–40; Fikční svět)

Hodrová, Daniela a kol.

2001 *-na okraji chaosu- : poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst.
(Postava/postavy: 519–695)

Genette, Gérard

2007 *Fikce a vyprávění*. Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR.
(Čas a osnova: 35–68)

Chatman, Seymour Benjamin

2008 *Příběh a diskurs: narativní struktura v literatuře a filmu*. Brno: Host.
(Čas a osnova: 43–100; Vypravěč: 152–204; 206–279; Postava/Postavy: 100–152)

Nünig, Ansgar

2006 *Lexikon teorie literatury a kultury : koncepce/osobnosti/základní pojmy*. Brno: Host.

Ronen, Ruth

2006 *Možné světy v teorii literatury*. Brno: Host.
(Čas a osnova: 169–204, 228–265; Fikční svět: 9–25)

Podoba/struktura pracovního listu:

1. Co tento artefakt intenzifikuje nebo umocňuje, rozmnožuje a posiluje? (Tj. Jaké je vyznění článku? Co nám se nám snaží říci? Co nám tato kniha říká o světě?)
2. Co archaizuje neboli co činí zastaralým, překonaným? (Zjednodušeně: Vůči čemu se vymezuje? Jaký postoj chce učinit zastaralým?)
3. Co aktualizuje neboli co probouzí k novému životu? (Zjednodušeně: Co přináší nového? Co je v něm objeveného či nezvyklého/neobvyklého/„netradičního“?)
4. Co je jeho inverzí, tedy v co se nakonec zvrhne? /lat. *in-versio*, převrácení, obrácení/ (Zjednodušeně: Co je slabinou textu? V co by se mohl „převrátit“ či v co se „převracuje“?)